

СУТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сорока Р. С., канд. екон. наук, доцент, Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів

Доцільність формування ефективної системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва зумовлена необхідністю постійної концентрації зусиль на зменшенні негативного впливу зовнішніх (нестабільність та невизначеність політичної та соціально-економічної ситуації в державі, часте коригування правового забезпечення, нерівномірний доступ до інформації, корупція тощо) та внутрішніх загроз.

При цьому, варто відмітити, що в організації ефективної системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва визначальне місце відводиться інформаційно-аналітичній діяльності. Причина цього полягає у природному виборі найбільш раціональних та ефективних механізмів гарантування безпеки, а також у можливості їхнього застосування в конкретному випадку.

Будь-які дії з організації безпеки можна відобразити в межах двох протилежних стратегій: реакції та превенції.

Реактивний підхід припускає наступну схему розвитку подій: шкідлива дія - опір (стійкість) - компенсація.

Реактивний підхід є абсолютно необхідним, однак за своєю природою є надзвичайно витратним і небезпечним, оскільки спочатку допускає шкідливу дію, а вже потім - компенсаційну реакцію (в найкращому разі). Цілком очевидно, що реактивний підхід варто залишати на крайній випадок, коли не спрацьовує політика превенції. В ідеалі, підприємству слід прагнути отримувати випереджальну інформацію, завдяки якій можна вже на далеких підступах розпізнавати реальні загрози та заздалегідь обходити або нейтралізувати їх.

Формування ефективної системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва передбачає застосування найуспішнішої стратегії досягнення стану безпеки, тобто - зміщення центру ваги зусиль у бік превенції та зниженні питомої ваги суто реактивних дій. Аналізуючи взаємозв'язок категорій безпека й інформація, загальним висновком є очевидна необхідність ефективної інформаційно-аналітичної діяльності, що включає отримання великого обсягу якісної інформації як ззовні, так і з внутрішнього середовища, її якнайшвидше опрацювання й виявлення оптимальних, з погляду безпеки, варіантів поведінки.

Змістом роботи із забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємництва є системна, раціонально організована, випереджальна та агресивна інформаційно-аналітична діяльність, проваджувана специфічними засобами.

Інформаційно-аналітична діяльність – це діяльність служби безпеки суб'єкта підприємництва щодо збору, систематизування, аналізу, узагальнення,

оцінки вхідної інформації, яка надходить з різноманітних джерел та підготовка аналітичної (вихідної) інформації, яка містить оцінку поточної ситуації та прогноз її розвитку, для керівників підприємства.

Виходячи із суті інформаційно-аналітичної діяльності виділяють два її рівні:

1. Інформаційний рівень, зміст якого зводиться до пошуку, збирання, накопичення, зберігання та поширення інформації.

2. Аналітичний рівень, що полягає в узагальненні, класифікації інформації, її аналізі і перетворенні, розробці висновків, пропозицій, рекомендацій і прогнозів.

Отже, варто розрізняти сам аналітичний процес (аналітику) та інформаційну діяльність. Аналітичний процес – це процес аналізу існуючої інформації та створення нового знання, це робота інтелекту. Результатом аналітичної діяльності є вторинні документи, що є інформаційною моделлю не первинного документа, а моделлю проблеми. У свою чергу інформаційна діяльність – це обслуговування аналітичного процесу (матеріальне, оперативно-технічне, архівне тощо).

Критичний аналіз літературних джерел [1-3] дозволяє визначити аналітичну роботу (процес) у формуванні економічної безпеки суб'єктів підприємництва як сукупність дій, що відбуваються в інтересах підвищення ефективності управлінської діяльності і мають на меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій і явищ в сфері безпеки підприємств, розгляд і оцінювання ситуацій, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, прогнозів.

Дефініція інформаційно-аналітичної діяльності дозволяє констатувати, що вона є основою інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки суб'єктів підприємництва.

Головною метою інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємництва є своєчасне викриття на ранній стадії заходів безпосередньої підготовки певних сил для нанесення економічних збитків підприємству, установі або організації та забезпечення відповідних їм дій, а також добування необхідної інформації для планування, підготовки і проведення заходів з метою недопущення можливих дій [2]. На практиці інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва виконується з метою виявлення схем недобросовісної конкуренції, шахрайства, обману у сфері бізнесу, задля використання їх для виключення потрапляння власної організації у ситуації некерованого ризику [1].

Таким чином, під інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки діяльності підприємства ми розуміємо цілеспрямовану взаємодію людського інтелекту (аналітика) і наявної вхідної інформації (відкритої та/або конфіденційної) з метою отримання споживачем інформації нового вивідного знання, що сприяє прийняттю оптимальних управлінських рішень.

Критичний аналіз літературних джерел [1-3] дозволив виділити ряд етапів інформаційно-аналітичної діяльності:

1. Загальне знайомство із проблемою, за результатами якого складається загальний план роботи.

2. Визначення термінів та понять для ясності та однозначності представлення результатів.

3. Збір фактів.

4. Тлумачення фактів – максимальне визначення їх значення. Етап включає оцінку, класифікацію та аналіз фактів.

5. Побудова гіпотези. Гіпотезу можна розглядати як положення, яке полегшує прояснення проблеми, розкриває зв'язок між фактами.

6. Висновки. На цьому етапі приводяться докази або заперечення робочих гіпотез, які висуваються на попередньому етапі і робляться відповідні висновки.

7. Унаочнення. Складення документу в ясній, наочній та доступній формі. Вказується ступінь достовірності кожного твердження, готуються таблиці, діаграми тощо.

Об'єктом інформаційно-аналітичної діяльності є оперативна обстановка, тобто економічна ситуація, сукупність факторів, які безпосередньо або опосередковано впливають на стан, розвиток і результати суспільних відносин, визначають напрямки розвитку оперативної обстановки, форми, методи та засоби, які застосовуються.

Зміст інформаційно-аналітичної діяльності полягає у приведенні різноманітних відомостей в логічно обґрунтовану систему залежностей (причинно-наслідкових, просторово-часових тощо), яка дає змогу дати правильну оцінку сукупності фактів та окремих фактів.

Інформаційно-аналітична діяльність безсумнівно є широкою і багатогранною сферою діяльності. Її головною метою є отримання максимальної користі з фактів, які є в розпорядженні аналітика, для того щоб правильно зрозуміти і оцінити ситуацію, бачити її у перспективі, а в кінцевому підсумку – успішно діяти. Весь інтерес роботи полягає у тому, що використовується величезний набір методів, які успішно застосовують в математиці, логіці.

Інформаційно-аналітична діяльність – це процес, в результаті якого сирі факти перетворюються в довершену продукцію, передбачену для передачі замовнику. Адже, будь-яка кількість фактів, оброблених найкращим чином, занесених в дос'є, проіндексованих, - не має жодної цінності, поки ми не розкриємо їх зміст, співставимо між собою і передамо іншим у тому вигляді, в якому їх значення буде абсолютно ясним.

Основним результатом інформаційно-аналітичної діяльності є вивідна (аналітична) інформація відображена у формі доповіді, інформаційної довідки або наукової праці, де подаються висновки та рекомендації. Вони абсолютно необхідні, для того щоб робота мала завершений вигляд і могла бути максимально корисною. Висновки є наслідком досягнення поставленої цілі. Щоб зробити висновки потрібно відповісти на питання “Що означає дане явище?”. В багатьох документах читаються і запам'ятовуються лише висновки,

тобто результати аналізу. Необхідно виявляти якомога більшу турботу про те, щоб у висновках викладались коротко і чітко найважливіші моменти, але водночас стислість не повинна породжувати неправильне сприйняття. Написання висновків потребує найвищої майстерності фахівця.

Отже, рівень безпеки підприємства тісно корелює з його рівнем інформаційно-аналітичної діяльності, тобто з його інформаційною захищеністю і його спроможністю добувати інформацію, а також, не меншою мірою - з його здатністю витримувати шкідливу дію в рамках реактивного підходу.

Список використаної літератури:

1. Позднишев Є.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва (методи та їх застосування) навч. посібник / Є.В. Позднишев. – Кн. 1. – К.: Видавець Позднишев, 2007. – 89 с.
2. Чергенець Е.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва (збір та пошук інформації) [Електронний ресурс] / Е.В.Чергенець, А.В.Зайцев, Є.В. Позднишев // Навчальний посібник. Книга 2 / Під заг. ред. Є.В.Позднишева. - К., Видавець Позднишев, 2007. - 74 с.
3. Ткачук Т.Ю. Конкурентна розвідка: навч. посіб. / Т.Ю. Ткачук. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2010. – 219 с.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ГРУПИ ПІДПРИЄМСТВ

Спіцина Н. В., канд. екон. наук, Національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Лук'янов В. І., викладач вищої категорії, викладач-методист, директор житлово-комунального коледжу Національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

В сучасних умовах господарської діяльності підприємств все більше зростає значення правильності та актуальності поданої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємств. Відповідно до вимог щодо складання та подання звітності підприємствами та групами підприємств України, підвищується значення консолідованої звітності, яка є атрибутом діяльності високорозвиненої ринкової економіки.

Об'єднання підприємств в єдину економічну особу з метою оптимізації діяльності, розширення обсягів виробництва та реалізації товарів та послуг, боротьби з конкурентами, підвищення результативності діяльності тощо, може здійснюватися і без утворення єдиної юридичної особи. У цьому разі кожна окрема юридична одиниця у складі об'єднання компаній здійснює самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Обов'язковим для таких об'єднань компаній є складання консолідованої фінансової звітності.

Термін «консолідація» походить від пізньолатинського «consolidatio» («con» –разом та «solido» –зміцнювати), тобто означає об'єднання, інтеграцію, згуртування.